

Verslag Orgelfestival Holland 2007

- ◆ Dieterich Buxtehude
- ◆ Internationaal
- ◆ Concerten door

porganisten

ALKMAAR

22-30 JUNI 2007

**Stichting Internationaal Schnitger
Orgelconcours**

www.alkmaarorgelstad.nl

Monumentale historische orgels in een 21e-eeuwse context...

Inleiding

Van 22 tot en met 30 juni 2007 stond de Alkmaarse Grote Sint Laurenskerk in het teken van het Orgelfestival Holland, dat sinds 1991 voor de negende keer werd georganiseerd door de Stichting Internationaal Schnitger Orgelconcours.

Het festival bestond uit een concours, een academie met lezingen en masterclasses, een orgelwandeltocht en een serie concerten met daarin het bijzondere jeugdconcert Heavy Metal?!. De opzet van dit festival verschilde van de vorige doordat dit festival aan één componist een speciaal openingsweekend wijdde. Dit jaar was dat de componist Dieterich Buxtehude in verband met zijn 300ste sterfjaar.

In dit zogenaamde "Dieterich Buxtehude Weekend" werd een groot aantal activiteiten op promotioneel en muzikaal gebied georganiseerd, waardoor we in het weekend alleen al 1500 bezoekers bij de verschillende evenementen mochten begroeten.

Het Dieterich Buxtehude Weekend

Vrijdag 22 juni

Het orgelfestival op de kaasmarkt

Op vrijdag 22 juni startte het Buxtehude Weekend op de beroemde Alkmaarse kaasmarkt. Op uitnodiging en in aanwezigheid van loco-burgemeester Hans Meijer en wethouder Rian van Dam werd deze speciale kaasmarkt geopend door het luiden van de bel door de Italiaanse organist en jurylid Andrea Marcon. Even tevoren had Marcon het belang van de wereldberoemde orgels in de Grote St. Laurenskerk onder de aandacht gebracht van de honderden toeristen op de kaasmarkt.

Tijdens de kaasmarkt werd een "Battle of the Carillon" gehouden, waarbij het carillon in de Waagtoren, bespeeld door stadsbeiaardier Bob van Wely, en het reizende carillon van klokkengieterij Eijsbouts, bespeeld door Rosemarie Seuntiëns, een vraag- en antwoordspel uitvoerden. Daarna werd nog quatre-mains gemusiceerd op de reizende beiaard, waardoor de kunst van het bespelen van een carillon voor het publiek goed zichtbaar werd. Het enthousiasme bij het publiek was groot en zeker ook bij de kaasdragers, die de plezierige carillonmuziek tijdens hun zware werk zeer waardeerden. Daarna werd het publiek dat in groten getale aanwezig was opgeroepen om na de kaasmarkt het "inloopconcert" in de Grote St. Laurenskerk bij te wonen. Hieraan werd flink gehoor gegeven, zodat stadsorganist Pieter van Dijk voor een volle en geanimeerde kerk met meer dan 500 bezoekers een aantal werken van Buxtehude ten gehore kon brengen.

Eerste ronde orgelconcours

Om 15.00 uur begon in de Grote St. Laurenskerk een groep van vier kandidaten voor de eerste ronde van het Internationaal Schnitger Orgelconcours, dat een vast onderdeel van het Orgelfestival Holland uitmaakt. Hierbij waren 155 bezoekers aanwezig.

(Over het concours zelf volgt nog een apart hoofdstuk)

Om 19.00 uur volgde de tweede groep van vier kandidaten, waarbij 60 toehoorders aanwezig waren.

Zaterdag 23 juni

Op zaterdag 23 juni startte om 12.00 uur de derde groep van vier kandidaten voor de eerste ronde van het orgelconcours, in het bijzijn van 90 toehoorders.

Draaiorgels wijzen de weg

Een lint van draaiorgels trok op zaterdagmorgen tot 5 uur 's middags door de binnenstad van Alkmaar en wees het duizendkoppige publiek de weg naar de Grote St. Laurenskerk, waar de hoofdactiviteiten van het festival werden gehouden. Vijf grote en prachtige kermisorgels concerteerden op een vaste plek: op het Waagplein, de Platte Stenen Brug bij de Mient, in de Laag bij Vroom & Dreesman, op de brug Ritsevoort/Oudegracht en naast de Grote Kerk op het Canadaplein, zodat - ongeacht hoe de bezoekers de Alkmaarse binnenstad binnen kwamen - zij werden verwelkomd door muziek van de draaiorgels, die zowel vrolijke deuntjes speelden, als klassieke orgelwerken, die ook tijdens het festival op de orgels in de Grote Kerk te horen zouden zijn.

Een vijftal kleinere draaiorgels bewoog zich tussen het publiek in de binnenstad. Het viel op hoeveel liefhebbers van draaiorgels er werkelijk zijn. Veel bezoekers namen even de tijd om bij de orgels stil te staan, naar de muziek te luisteren en een praatje te maken met de orgeldraaier. Tegelijkertijd werden door enkele liefvallige jongedames van Kunstencentrum Artiance flyers, met daarin het programma van het festival, uitgedeeld aan het publiek.

Orgelwandeltocht

Terwijl de binnenstad zeer druk bevolkt was met winkelend publiek en toeristen begon om 14.00 uur een orgelwandeltocht onder leiding van Frank van Wijk. Na een introductie van het Van Covelensorgel (1511) in de Grote St. Laurenskerk moesten de 130 deelnemers zich een weg banen door de menigte in de binnenstad. Natuurlijk kwamen zij daar ook verschillende draaiorgels tegen op hun weg naar de andere kerken met hun orgels. Dit waren de Lutherse kerk (Müller, 1755), de Kapelkerk (Müller, 1762) en de Remonstrantse kerk (Strümpfler, 1792).

Al deze historische orgels zijn inmiddels in optimale conditie na restauratie door Flentrop Orgelbouw, hetgeen goed te horen was bij de uitgebreide demonstratie en toelichting van Frank van Wijk. Hierbij stond de muziek van Buxtehude en tijdgenoten centraal.

Verslaggever Marinus Rintel van het Noord-Hollands Dagblad maakte de wandeltocht mee en deed op de website van de Alkmaarsche Courant verslag. (zie bijlage 2)

Openingsconcert

'Abendmusik' – Cantates en Orgelwerken van Dieterich Buxtehude.

Het drukbezochte openingsconcert werd verzorgd door de befaamde Italiaanse organist/dirigent Andrea Marcon, die het Van Hagerbeer/Schnitger-orgel bespeelde in een zestal orgelwerken van Buxtehude. Deze werden afgewisseld met solocantates, uitgevoerd door het barokensemble Eik & Linde met Francine van der Heijden als sopraansoliste. 320 bezoekers bezochten dit concert

Zondag 24 juni

Stylus Phantasticus

Zondag 25 juni om 11.00 uur gaf musicoloog en organist Pieter Dirksen een lezing in de Grote Sint Laurenskerk over de 'Stylus Phantasticus'. Na de lezing volgde een concert met orgelwerken van Buxtehude. De uitgevoerde koraalfantasia 'Nun freut euch, lieben Christen gmein' (anonieme componist) werd gepresenteerd als mogelijke Buxtehude-compositie. 80 bezoekers woonden de lezing en het concert bij.

Buxtehude nader belicht

Om 13.30 uur werd de serie lezingen en concerten vervolgd in de Lutherse kerk waar orgelexpert Dr. Cor Edskes een lezing hield over de karakteristieken van de orgels die Buxtehude heeft gekend in de Mariënkirche in Lübeck.

Om 15.00 uur volgde een concert met trisonates en klavecimbelwerken van Buxtehude, uitgevoerd door Annegret Siedel (viool), Saskia van der Wel (viola da gamba) en Frank van Wijk (klavecimbel). Met 130 bezoekers was de Lutherse Kerk geheel gevuld.

De middag werd afgesloten met een rondetafelgesprek met prominente Buxtehude-deskundigen o.l.v. Jan Raas. Deelnemers aan het panel waren: Dr. Pieter Dirksen, Dr. Cor Edskes, Andrea Marcon en Kristian Olesen (Roskilde). In een geanimeerde sfeer werd van gedachten gewisseld over de uitvoeringspraktijk van de muziek van Buxtehude.

*Detail uit een schilderij van Johannes Voorhout, Hamburg 1674.
Volgens de Duitse musicoloog Ulf Grapenthin
is de man die viola da gamba speelt Dieterich Buxtehude.*

Organistenmusik

Het Buxtehude Weekend werd op zondagavond in de Grote Sint Laurenskerk afgesloten met een recital onder het thema 'Organistenmusik', een genre dat ten tijde van Buxtehude in Lübeck en Hamburg gebruikelijk was. Uitvoerenden waren Annegret Siedel (viool) en Pieter van Dijk (orgel). Het programma vermeldde werken van onder andere Sweelinck, Scheidemann, Schop, Brade, Buxtehude, Bruhns en Bach.

Het Internationaal Schnitger Orgelconcours

Uit de volgende landen hadden zich kandidaten aangemeld:

Nederland	5	Gr. Brittanië	3	Duitsland	2	China	1	Portugal	1
Japan	5	Oostenrijk	2	Hongarije	2	Croatia	1		
USA	4	België	2	Polen	2	Ierland	1		
Italië	3	Finland	2	Rusland	2	Litouwen	1		
Korea	3	Frankrijk	2	Australië	1	Luxemburg	1		

Zij hadden een muziekdrager ingestuurd met daarop de volgende werken:

- D. Buxtehude : Toccata in d (155)
- F. Tunder : Choral Fantasia "In dich habe ich gehoffet, Herr"
- M. Weckmann : Magnificat II Toni

De voorbereidende jury – bestaande uit Pieter van Dijk, Jan Raas en Frank van Wijk – heeft in februari uit deze 47 personen 12 kandidaten toegelaten tot de eerste ronde van het Orgelconcours.

Eerste ronde

Aan de eerste ronde namen deel:

Jukka Aro (Finland),	Felix Marangoni (Italië),
Nicholas Bucher (Frankrijk),	João Santos (Portugal),
IJsbrand ter Haar (Nederland),	Dovile Savickaite (Litouwen),
Simon Harden (Ierland),	Gabor Soos (Hongarije),
Matthias Havinga (Nederland),	Lukas Stollhof (Duitsland)
Robert Carl Horton (Verenigde Staten),	Julia Tamminen (Finland).

Deze ronde speelde zich in drie sessies op vrijdag 22 en zaterdag 23 juni geheel af op het Van Hagerbeer/Schnitger-orgel (1646/1725), waarbij de volgende werken van Buxtehude op het programma stonden:

- Koraalfantasia 'Nun freut euch, lieben Christen gmein' (BuxWV 210)
- Praeludium naar keuze (BuxWV 141 in E, 142 in e, 146 in fis of 148 in g).

De juryleden gaven onafhankelijk van elkaar iedere kandidaat een rapportcijfer (van 40 tot 100). Nadat deze waarderingen waren geteld kon door de voorzitter van het festival aan de kandidaten in de consistoriekamer worden meegedeeld wie van hen naar de volgende ronde door zouden gaan. Hierna vond direct de loting plaats voor de tweede ronde.

Tweede ronde

Tot de tweede ronde, die werd gehouden op dinsdag 26 juni, werden toegelaten: [op foto, boven van links naar rechts]: Simon Harden, Dovile Savickaite, Lukas Stollhof. [onderaan:] Gabor Soos, Matthias Havinga, Julia Tamminen. [Geheel rechts: componist Kees van Unen].

Magno Intervallo

Naast een Preambulum en een Motetintavolatie van Scheidemann en een Canzona van Weckmann of Buxtehude stond er ook een nieuw werk op het programma: 'Magno Intervallo' van de Alkmaarse componist Kees van Unen. Dit stuk was speciaal gecomponeerd voor het Van Covelens-orgel (1511), het instrument waarop de tweede ronde zich geheel afspeelde.

De componist gaf de volgende toelichting bij zijn werk:

"Magno Intervallo' – grote (tijds)afstand – is de klank van een oud instrument dat met de tijd (deze tijd) meegaat. Soms herinnert het zich 'de eigen jeugd', maar het blijft dan bij een kort moment.... Het is vooral de uitdaging geweest: geef de klank van dit instrument een plaats in het hedendaags repertoire. Uiteindelijk bleek dat de 'beperkingen' van dit instrument de belangrijkste bron zijn geweest voor het 'eigentijdse' geluid. De componist heeft slechts hoeven regisseren. Laat het instrument voor zichzelf spreken!"

Ongeveer 150 bezoekers woonden de tweede ronde bij en vernamen aan het eind van de avond dat Simon Harden, Gabor Soos en Julia Tamminen van de jury doormochten naar de finale.

Finale

De uitverkoren finalisten moesten vrijdag 29 juni op het Van Hagerbeer/Schnitger- orgel het *Te Deum Laudamus* (BuxWV 218) van Dieterich Buxtehude en de *Canzona* in a van Andreas Werckmeister vertolken, alsmede twee koraalpreludes en een ciacona of passacaglia van Buxtehude, die door de jury werden uitgekozen.

De eerste speler, Gabor Soos, opende met de *Canzona* in a van Werckmeister, een weinig gespeeld maar opmerkelijk stuk, dat een stevig beroep doet op de pedaaltechniek. Na de *Ciacona* in e (ingezet met het thema pedaliter solo...) en twee koraalbewerkingen besloot hij met het *Te Deum*.

De tweede kandidaat, Julia Tamminen, startte met de *Passacaglia* in d en vervolgde met twee koraalbewerkingen en het *Te Deum*.

De laatste finalist, Simon Harden, begon met de *Ciacona* in c-moll vervolgde met twee koralen waaronder *'Nun lob, mein Seel, den Herren'* en sloot af met het *Te Deum*.

Winnaar

De eerste prijs, de Rabobankprijs ter waarde van € 5.000, werd gewonnen door Simon Harden (op de foto in het midden). Hij ontving deze uit handen van de heer H. Mink, manager communicatie van de Rabobank Alkmaar-Heerhugowaard.

De Finse Julia Tamminen kreeg de tweede prijs, de Flentropprijs ter waarde van € 2.500, uitgereikt door de heer Frits Elshout, adjunct-directeur van Flentrop Orgelbouw.

Gabor Soos uit Hongarije, de derde prijswinnaar, ontving van de voorzitter van het festivalbestuur, de heer Wim van der Ham, een geldbedrag van € 1.000. De publieksprijs, een prachtig boek getiteld 'Dieterich Buxtehude Organist in Lübeck' van Kerala J. Snyder ging eveneens naar Simon Harden.

Educatief aspect

Van belang is het educatief aspect van het concours. Op verzoek van het festivalbestuur schreef ieder jurylid een persoonlijk rapport over het spel van elke kandidaat. Een kandidaat, die in de finale speelt en dus in drie rondes drie keer heeft gespeeld voor vijf juryleden, ontving na afloop van het concours 15 rapporten over zijn spel. Daarin treft hij zowel waarderingen aan als opmerkingen ter verbetering. De kandidaten hebben veel waardering voor deze vorm van uitvoerige feedback op hun spel.

Kritiek op jurering

Een van de kandidaten die na de eerste concoursronde was afgefallen heeft publiekelijk zijn twijfels geuit over de onpartijdigheid van de jury, met name van jurylid Pieter van Dijk van wie (oud-)leerlingen zijn doorgestaan naar de finale.

Het bestuur laat weten dat de punten van juryleden van wie (oud-)leerlingen meedoen, niet worden meegeteld bij de betreffende kandidaat. Concreet houdt dit in, dat bij de finale Pieter van Dijk geen stem heeft gehad bij de rangschikking van de drie finalisten en jurylid Wolfgang Zerer bij één kandidaat niet heeft meegestemd.

Het bestuur beraadt zich voor het volgende concours of er een andere puntentelling moet komen en of aan de kandidaten gevraagd zal worden het juryreglement te ondertekenen, dan wel op de website zal plaatsen.

De Academie

Deelnemers

Aan de academie werd door 30 organisten en amateurorganisten deelgenomen. Ze waren naar Alkmaar gekomen vanuit de volgende landen: Groot Brittannië 8; Italië 5; Griekenland 2; Japan 2, Mexico 2; Polen 2; Singapore 2; Australië 1; Duitsland 1; Frankrijk 1; Hongarije 1; Namibië 1; Noorwegen 1 en Oostenrijk 1.

Ter voorbereiding aan de academie hadden de deelnemers een flink aantal werken van J.P. Sweelinck, G. Frescobaldi, D. Buxtehude en J.S. Bach ingestudeerd.

Introductie

De introductie van de academie vond plaats op zondag 25 juni tijdens het Buxtehudeweekend met de lezingen door Pieter Dirksen in de Grote Kerk en Cor Edskes in de Lutherse Kerk. De introductie werd afgesloten door het rondetafelgesprek onder leiding van Jan Raas

Masterclasses

Op maandag 26 juni vervolgde de Academie haar programma met masterclasses. Deze werden gegeven door:

- Michel Bouvard, docent aan het Conservatoire National Supérieur de Paris,
- Pieter van Dijk, docent aan het Conservatorium van Amsterdam en de Musikhochschule Hamburg,
- Andrea Marcon, docent aan de Schola Cantorum Basiliensis,
- Naomi Matsui, concertorganiste,
- Jan Raas, voormalig docent aan de Conservatoria van Utrecht en Maastricht,
- Frank van Wijk, organist van de Ruïnekerk in Bergen NH, en de Kapelkerk in Alkmaar, en
- Wolfgang Zerer, docent aan de Musikhochschule Hamburg

De masterclasses vonden 's ochtends plaats in de Grote Sint Laurenskerk met haar beide wereldvermaarde orgels en 's middags op de schitterende Müller-orgels van de Lutherse Kerk en Kapelkerk te Alkmaar en de Grote Kerk van Beverwijk, en het nieuw gebouwde Pels & van Leeuwen-orgel in de Ter Coulsterkerk te Heiloo.

Academieconcert

Ter afronding van de academie presenteerden 10 deelnemers zich zaterdagavond 30 juni in een openbaar avondconcert op de beide orgels in de Grote Sint Laurenskerk, waarbij veel van de voorbereide werken werden uitgevoerd.

Na afloop van het concert, dat door 130 toehoorders werd bezocht, ontvingen de deelnemers tijdens een fleurige ceremonie hun diploma's uit handen van de voorzitter Wim van der Ham.

De Concerten

Naast de concerten die tijdens het Buxtehudeweekend werden gegeven, stonden de volgende concerten geprogrammeerd.

Maandag 25 juni

Op maandag 25 juni werd de concertserie vervolgd met een concert door twee juryleden. Naomi Matsui en Michel Bouvard traden op in een zeer afwisselend programma met werken van Frescobaldi, Froberger, Reincken, Bach, Mendelssohn en een nieuwe compositie van de Japanse componist Yui Kakinuma (1964) getiteld 'Narcissus'. Bij dit concert waren 105 mensen aanwezig.

Woensdag 27 juni

Op woensdag 27 juni beluisterden zo'n 240 bezoekers het concert door het Magdalene College Chapel Choir en de organist Wolfgang Zerer. Het programma bevatte koorwerken van onder meer Byrd, Morley, Gibbons en Buxtehude, terwijl Wolfgang Zerer beide orgels bespeelde in composities van Byrd, Scheidt en Buxtehude.

Donderdag 28 juni

Jeugdconcert "Heavy Metal?!"

Zo'n twee uur was de Grote Sint Laurenskerk in het bezit van een groot aantal (ca. 100) jongeren. Zij wisten klanken in de kerk te ontlokken die je daar niet vaak hoort. Popmuziek, tango, musical, gelardeerd met orgelmuziek, gedichten, schilderijen en dans. 260 bezoekers woonden deze bijzondere avond bij.

Medewerkenden waren:

Organist Jan Raas

Musicalklas Artiance o.l.v. Bertine Verbeek

Dario Hopman en Stijn Sanders, orgel

Popband popschool Artiance o.l.v. Jan

Koehoorn

Regionaal Jeugdorkest Artiance o.l.v. Otto de

Jong met Toetsie Lugtigheid en Zoë Veldt,
dans

De Tangostudio Alkmaar

Chrissy van Unen, dwarsfluit en Kees van
Unen, orgel

Lennart van der Velde en Hylke Salverda,
orgel

Expositie: leerlingen schilder/tekenklas
Artiance

Gedichten: Leerlingen van het Stedelijk Dalton
College Alkmaar

Presentatie: Daisy van Belzen

Dit concert vormde een nieuw element in de festivalprogrammering. Zowel qua publieke belangstelling als qua enthousiasme bij alle medewerkers kan deze avond als zeer succesvol beschouwd worden. Het festivalbestuur is dan ook van mening dat een dergelijke activiteit een vast onderdeel moet gaan vormen van de festivalprogrammering.

Deze avond maakte duidelijk dat het orgel – voor velen slechts bekend als een kerkelijk instrument – een geweldige partner kan zijn voor welk muziekgenre dan ook. Maar mooier verwoorden dan de jonge Leigh Burrell, een van de poëzieleerlingen van het Stedelijk Dalton College Alkmaar, kan waarschijnlijk niemand.

'Het orgel in talen'

"De taal van het orgel

De taal van de muziek

Is de taal van de wereld!

L'orgue avec ses grandes tuyaus

The organ; a splendid instrument

Tout le monde écoute

The most beautiful sounds come out

Parfois très faible et parfois très élevé

I want to hear it every day

Très doucement ou très très fort

I want to hear it even more.

It must be nice to play on it,

Using your hands and using your feet.

Het orgel zo groot, zo imposant,

Klanken zweven door de leegte.

The beautiful organ

Il sonne toujours bon! "

Conclusie

Geslaagd festival

Het bestuur kijkt zeer enthousiast terug op een geslaagd festival. Het festival 2007 heeft laten zien dat met een kwalitatief programma en veel publiciteit, bezoekers uit alle streken de weg naar het Orgelfestival Holland in Alkmaar goed kunnen vinden.

Het Buxtehudeweekend, de orgelwandeltocht en het speciale draaiorgelfestijn op zaterdag zorgden voor veel aandacht en veel extra bezoekers. Bij een festival hoort sfeer en die was er vanaf de eerste tot en met de laatste dag. Dit is niet alleen te danken aan de musici en het publiek, maar ook aan de vele vrijwilligers, gastvrouwen en gastheren. Speciaal noemen wij de beheerders van de Grote Kerk voor wie geen moeite te veel was.

Het concours was van een hoog technisch en artistiek niveau en er was veel waardering voor de opzet, het programma en de organisatie van het festival van juryleden, deelnemers aan het concours en de academie en de bezoekers.

Dank aan sponsoren en subsidiënten

Wij danken in het bijzonder onze sponsoren, want door hun bijdragen heeft de penningmeester met een sluitende begroting kunnen werken.

Wij bedanken ook de gemeente Alkmaar en de subsidiënten en hopen dat zij met de sponsoren ons bij de volgende editie van 19 t/m 28 juni 2009 weer van harte zullen steunen.

Meer informatie

Informatie over alle activiteiten van de Stichting Internationaal Schnitger Orgelconcours is te lezen op de internet site: www.alkmaarorgelstad.nl

Oktober 2007.

Het bestuur van de Stichting Internationaal Schnitger Orgelconcours

Wim van der Ham, voorzitter
Frans Seijdell, secretaris
Cees Ippel, penningmeester
Paul Stoop, sponsorzaken, 2e voorzitter
Chris Bragg
Pieter van Dijk
Hans Kelder
Henk Pruis
Jan Raas
Frank van Wijk

Bijlage 1:

Verslag van de orgelwandeltocht door M. Rintel

Bijlage 2:

Recensie van het Internationaal Schnitger Orgelconcours door Frank van Wijk, zoals opgenomen in het tijdschrift 'Het Orgel'

Foto's: Gérard van Betlehem, Aritia van Oven, Jan Zwart

PROGRAMMA ORGELFESTIVAL HOLLAND 2007 22 – 30 juni 2007

BUXTEHUDE WEEKEND van 22 – 24 juni

Vrijdag 22 juni 2007

Alkmaar - Waagplein

10.00 –12.00 Speciale Kaasmarkt,
Speciale Kaasmarkt in het teken van het "Orgelfestival Holland"
De Italiaanse organist Andrea Marcon luidt de bel en het carillon zal enkele keren afwisselend spelen met de reizende beiaardier in een "battle of the carillons".

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

12.00-12.30 Inloopconcert in de Grote St. Laurenskerk, toegang gratis
Stadsorganist Pieter van Dijk bespeelt het Van Hagerbeer/Schnitger orgel met werken van Buxtehude. Pieter van Dijk-orgel

Werken van Dieterich Buxtehude (1637-1707)

1. Praeludium in C BuxWV 137
2. a. Von Gott will ich nicht lassen BuxWV 220
- 2 b. Von Gott will ich nicht lassen BuxWV 221
3. Passacaglia in d BuxWV 161
4. a. Mit Fried und Freud ich fahr dahin BuxWV 76
Contrapunctus I-Evolutio I-Contrapunctus II-Evolutio II
4. b. Klaglied:
Muss der Tod denn auch entbinden,
Was kein Fall entbinden kann?
Muss sich der mir auch entwiden,
Der mir klebt dem Herzen an?
Ach! Der Väter trübes Scheiden
Machet gar zu herbes Leiden;
Wenn man unsre Brust entherzt
Solches mehr als tötlich schmerzt.
5. Toccata in F BuxWV 157

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

15.00-17.00 Eerste ronde van het orgelconcours, toegang gratis

De twaalf kandidaten spelen op het Van Hagerbeer/Schnitger-orgel:

D. Buxtehude Praeludium naar keuze: E (141), fis (146), e (142), g (148)

D. Buxtehude Choral Fantasia "Nun freut euch, lieben Christen gmein"(210)

19.00-21.00 Vervolg eerste ronde van het orgelconcours, toegang gratis

Zaterdag 23 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

10.00-12.00 Vervolg eerste ronde van het orgelconcours, toegang gratis

Alkmaar – binnenstad

11.00-17.00 'Draaiorgels wijzen de weg', buitenactiviteit

Een tiental draaiorgels zal een lint vormen door het centrum van Alkmaar en de bezoekers de weg wijzen naar de Grote St. Laurenskerk.

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

14.00–17.00 Orgelwandeltocht o.l.v. Frank van Wijk, deelname € 10,-/ € 8,-*

Programma:

14.00 uur: start in Grote Sint Laurenskerk

14.45 uur: bezoek aan Evangelisch Lutherse Kerk

15.30 uur: bezoek aan Kapelkerk

16.15 uur: bezoek aan Remonstrantse Kerk

17.00 uur: afsluiting

Uit te voeren werken:

Grote Sint Laurenskerk - Van Covelens-orgel (1511)

Praeludium in F (BuxWV 144) – Dieterich Buxtehude (1637-1707)

Psalm 24 (2 verzen) – uit de Lübbenauer Tabulaturen (eerste helft 17e eeuw)

Aria Tertia (uit: Hexachordum Apollinis, 1699) – Johann Pachelbel (1653-1706)

Canzon in G – Franz Tunder (1614-1667)

'Danket dem Herren' (3 verzen, BuxWV 181) – Dieterich Buxtehude

Evangelisch Lutherse Kerk - Müller(?) -orgel (1755)

Sonatina in d – Christian Ritter (ca.1645-1725)

Psalm 24 – Quirinus van Blankenburg (1654-1739)

'De Psalm' en 'Fuugsgewijze voortzetting'

Aria Prima (uit: Hexachordum Apollinis, 1699) – Johann Pachelbel

Canzonetta in G (BuxWV 172) - Dieterich Buxtehude

Praeludium in G (BuxWV 162) - Dieterich Buxtehude

Kapelkerk - Müller-orgel (1762)

Praeludium in g – Georg Böhm (1661-1733)

Psalm 24 (Alkmaar, 1771) – Fredrik Willem Michelet (1720-1773)

Aria Quarta (uit: Hexachordum Apollinis, 1699) – Johann Pachelbel

Canzonetta in G (BuxWV 171) - Dieterich Buxtehude

Praeludium in g (BuxWV 163) - Dieterich Buxtehude

Remonstrantse Kerk - Strümphler-orgel (1792)

Toccatina in G (BuxWV 164) - Dieterich Buxtehude

Psalm 24 (Amsterdam, 1777) – Jacob Potholt (1720-1782)

Aria Quinta (uit: Hexachordum Apollinis, 1699) – Johann Pachelbel

Canzonetta in a (BuxWV 225) - Dieterich Buxtehude

Fuga in C (BuxWV 174) - Dieterich Buxtehude

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 Openingsconcert, toegang € 10,-/ € 8,-*

"Abendmusik" Cantates en Orgelwerken van Dieterich Buxtehude

Andrea Marcon (orgel)

Francine van der Heijden (sopraan)

Barokensemble Eik & Linde

Orgel

-Praeludium in D dur BuxWV 139

-Ciaccona e moll BuxWV 160

- Eik & Linde - Sicut Moses; BuxWV 97, D-groot,
 Orgel - Ciaccona in c moll BuxWV 159
 Eik & Linde - O dulcis Jesu; BuxWV 83, e-klein
 Orgel - Passacaglia in d moll BuxWV 161
 Orgel - Aria in C dur BuxWV 246
 Eik & Linde - Herr, auf dich traue ich; BuxWV 35, a-klein
 - Herr, wenn ich nur dich habe; BuxWV 38, G-groot,
 Orgel - Praeludium d moll BuxWV 140

Toelichting:

De cantates van Dietrich Buxtehude vormen, naast de orgelwerken, het belangrijkste deel van zijn oeuvre. Buxtehude schreef deze stukken voor het gebruik in de Mariënkirche van Lübeck. Ze kunnen zijn uitgevoerd tijdens de zogenaamde 'Abendmusiken' of tijdens de eredienst.

Voor zijn cantates maakt Buxtehude gebruik van teksten uit de Bijbel, naast oude hymnen, liedteksten, of gedichten van tijdgenoten. Naast Duitse cantates zijn er ook in het Latijn. De bezetting kan variëren van een enkele zangstem met een instrument en een bas, tot een vijfstemmig koor, solisten en een compleet orkest. In de muzikale vormen laat Buxtehude een verbluffende veelzijdigheid zien.

Voor dit programma is gekozen uit de cantates voor sopraan solo. Als instrumentale partijen zijn er twee violen en een bas. Maar daarmee houdt de overeenkomst op, want de vier gekozen cantates laten een scala aan vormen, affecten en expressies horen.

Sicut Moses (BuxWV 97) is een groots aangelegd geheel, met een instrumentale inleiding en drie aria's. Buxtehude kleedt de tekst, die refereert aan de slang die Mozes in de woestijn oprichtte, in beeldende motieven. Het afsluitende 'Amen' is een aria op zich.

O dulcis Jesu (BuxWV 83), ook met een Latijnse tekst, laat een heel ander affect horen. Tegenover het uitbundige D-groot van de eerste cantate staat hier een intiem e-klein. Na een 'Sonata' heeft de sopraan een uitvoerig recitatief, waarin ze de liefde tot Jezus in lyrische lijnen bezingt. Korte aria's en stukken recitatief wisselen elkaar af, steeds onderbroken door de violen, die uiteindelijk het laatste woord hebben.

Ook *Herr, auf dich traue ich* (BuxWV 35), begint met een instrumentale inleiding, met rijke drieklanksbrekingen in a-klein. Deze cantate heeft als bijzonderheid een middendeel in de vorm van een 'aria' in zeventiende-eeuwse zin; een coupletlied in plechtige stijl, met instrumentale ritornellen. Ook hier klinkt als afsluiting een groot opgezet 'Amen.'

In Herr, wenn ich nur dich habe (BuxWV 38) gebruikt Buxtehude de in die tijd zo geliefde vorm van de chiaccone. De tekst is kort, en ook het stuk is niet langer dan 73 maten. Maar het is door de meesterlijke vormbeheersing zo meeslepend is als men van Buxtehude maar kan verwachten.

(Henk Verhoef 5 mei 2007)

Zondag 24 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

11.00 Buxtehude lezing en recital door Pieter Dirksen, toegang € 8,- / € 6,-*

Lecture-recital door musicoloog en organist Pieter Dirksen over de "Stylus Fantasticus".

Na de lezing worden de volgende werken van Dieterich Buxtehude (1637-1707) waaronder een "nieuw werk" uitgevoerd:

Praeludium in C BuxWV 138

Ach Gott und Herr BuxWV 177 (2 verses)

Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ (fantasia) BuxWV 196

Praeambulum in a BuxWV 158

Nun freut euch, lieben Christen gmein (fantasia) BuxWV deest ("nieuw" uit te voeren werk)
Praeludium in g, BuxWV 149

Alkmaar – Lutherse kerk, Baangracht 1

Lezing, concert en rondetafelgesprek over Buxtehude, toegang € 8,- / € 6,-*

13.30 Lezing door orgelexpert dr. Cor Edskes over de karakteristieken van de orgels die Buxtehude heeft gekend in de Marienkirche in Lübeck, gevolgd door:

15.00 Kamermuziek van Dieterich Buxtehude toegang € 8,- / € 6,-*
door Annegret Siedel (barokviool), Saskia van der Wel (Viola da Gamba) en Frank van Wijk (klavecimbel)

Werken van Dieterich Buxtehude (1637-1707)

1. Triosonate in Bes (Op.1 no.4, BuxWV 255)
voor viool, viola da gamba en clavecimbel
2. Praeludium in g (BuxWV 163) voor clavecimbel
3. Triosonate in a (Op.1 no.3, BuxWV 254)
voor viool, viola da gamba en clavecimbel
4. Suite in C (BuxWV 226) voor clavecimbel
Allemande, Courante, Sarabande I & II, Gigue
5. Triosonate in d (Op.1 no.6, BuxWV 257)
voor viool, viola da gamba en clavecimbel

16.00 Rondetafelgesprek met prominente Buxtehude deskundigen o.l.v. Jan Raas

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 "Organistenmusik", toegang € 8,- / € 6,-*

Door Annegret Siedel (Salzburg)-viool en Pieter van Dijk-orgel.

Dieterich Buxtehude 1637-1707	Toccatina in d-moll, BuxWV 155 Orgel
Heinrich Scheidemann 1596-1663	Toccatina in G-Dur bewerking voor Viool en Orgel
Johann Schop 1590-1667	Lacrimae Pavan Viool en Orgel
Jan Pieterszoon Sweelinck 1562-1621	Paduana Lachrymae Orgel
William Brade 1560-1630	Choral Viool en Orgel
Nicolaus Adam Strungk 1640-1700	Suite in e-moll Allegro – Air – Bourree – Menuett - Allegro
Johann Schop 1590-1667	"Sine titulo" Viool en Orgel
Johann Sebastian Bach 1685-1750	Praeludium in G-dur BWV 541, Orgel uit de Sonate G-dur BWV 1019, Viool en Orgel Largo – Cantabile – Adagio (1 ^o bewerking, Weimar) Fuga in G-dur BWV 541, Orgel
Thomas Baltzar ca.1630-1663	Prelude in G-Dur Viool
Nicolaus Bruhns 1665-1697	Praeludium in e-moll Orgel en Viool

Maandag 25 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 Juryconcert door Michel Bouvard en Naomi Matsui, toegang € 7,- / € 5,-*

Michel Bouvard (orgel)

Girolamo Frescobaldi
1583-1643

Johann Jacob Froberger
1616-1667

Johan Sebastian Bach
1685-1750

Jean Bouvard
1905-1996

Naomi Matsui (orgel)

Johann Adam Reincken
1623-1722
Yui Kakinuma
1964-

Johann Sebastian Bach
1685-1750

Van Covelens-orgel

Toccata quinta, per l' organo

Fantaisie sur ut-ré-mi-fa-sol-la

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel

Choral «Liebster Jesu, wir sind hier » BWV 730
Choral «Liebster Jesu, wir sind hier » BWV 731
Prélude et fugue en Ré Majeur BWV 532

Variations sur un vieux Noël français

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel

An Wasserflüssen Babylon

From "Echo and Narcissus for Organ"
(Commissioned by Yokohama Minato Mirai Hall
2006
Premiere by Naomi Matsui on 28 / 2 / 2006)
" Narcissus"

An Wasserflüssen Babylon BWV 653
Praeludium et Fuga in C BWV 547

Dinsdag 26 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

19.00 Tweede ronde van het orgelconcours, toegang gratis

De zes geselecteerde kandidaten spelen op het **Van Covelens-orgel**:

H. Scheidemann Praeambulum naar keuze

H. Scheidemann eigen keuze uit: Surrexit Pastor Bonus, Dixit Maria ad Angelum, Benedicam Dominum

Weckmann/Buxtehude eigen keuze uit: Weckmann Canzon IV in d, Buxtehude Canzona in d (168) or Fuga in G (175)

K. van Unen "Magno Intervallo" een nieuwe compositie in opdracht van de Stichting Internationaal Schnitger Orgelconcours.

Woensdag 27 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 Juryconcert door Wolfgang Zerer m.m.v. het Magdalena College Choir of Cambridge, toegang € 7,- / € 5,-*

Adrian Batten
1591-1637?
Thomas Morley
1557-1603
William Byrd
c.1542-1623

William Byrd

Richard Farrant / John Hilton
laat 16de eeuw
William Byrd
Orlando Gibbons
1583-1625

Samuel Scheidt
1587-1654

Dieterich Buxtehude
1637-1707

Dieterich Buxtehude

Koor:

O praise the Lord

Out of the deep

O quam gloriosum est regnum

Van Covelens-orgel:

Fantasia

Koor:

Lord, for thy tender mercy's sake

Miserere

O clap your hands together, all ye people

Van Covelens-orgel:

Passamezzo, SSWV 107 (uit "Tabulatura nova", Teil I)

Koor:

Cantate: Führwar, er trug unsere Krankheit

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel:

Magnificat Primi Toni, BuxWV 203

Canzona in C, BuxWV 166

Praeludium in d, BuxWV 140

Donderdag 28 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 Jongerenconcert "Heavy Metal?!", toegang € 5,-

Een bijzondere happening waarin een groot aantal jeugdige leerlingen van Artiance, centrum voor de kunsten, optreden in een zeer gevarieerd programma. Uiteraard zullen hierbij ook de beide wereldberoemde orgels te horen zijn.

Ze worden niet alleen bespeeld door een ervaren vakman, de bekende Nederlandse organist Jan Raas, maar ook door jeugdige orgel- en pianoleerlingen uit de regio Alkmaar. Het Regionaal Jeugdorkest van Artiance is van de partij, maar ook een popband en een danspaar dat een tango zal uitvoeren. Verder treden er jonge zangers en instrumentalisten op, waaronder fluitiste Chrissy van Unen. De teken- en schilderleerlingen van Artiance hebben zich door de Grote Kerk en haar orgels laten inspireren en exposeren hun werk in de kerk. Ook zijn er gedichten gemaakt door leerlingen van het Stedelijk Dalton College, waarvan er een aantal zullen worden voorgedragen.

Er doen mee:

Organist Jan Raas

Musicalklas Artiance olv. Bertine Verbeek

Dario Hopman en Stijn Sanders, orgel

Popband popschool Artiance olv. Jan Koehoorn

'Dichter bij het orgel'

Gedichten van leerlingen van het Stedelijk Dalton College Alkmaar

Regionaal Jeugdorkest Artiance olv. Otto de Jong
met Toetsie Lugtigheid en Zoë Veldt, dans
Tangostudio Alkmaar
Chrissy van Unen, dwarsfluit en Kees van Unen, orgel
Lennart van der Velde en Hylke Salverda, orgel
Presentatie: Daisy van Belzen
Expositie: leerlingen schilder/tekenklas Artiance

Programma:
Heavy metal!, opening op het grote orgel door Jan Raas
Musicalklas Artiance o.l.v. Bertine Verbeek en Jan Raas, orgel
'Tot slot' (Jeroen Zijlstra)
'Naar huis' (Acda & de Munnik)
'Dichter bij het orgel', gedichten van brugklasleerlingen van het Stedelijk Dalton
College, omlijst met orgel improvisaties door Jan Raas
Maartje Hensen: Het orgel
Rintje Straver: Een donkere plek
Orgelleerlingen van Elina Keijzer
Dario Hopman (15 jaar), koororgel: Serband – Gisbert Steenwick (17^e eeuw)
Stijn Sanders (10 jaar), grote orgel: 2 Sonatines – Georg Friedrich Händel
(1685-1759)
Dario Hopman, grote orgel: Praeludium in g (BWV 558) – J.S. Bach (1685-
1750)
Popband popschool Artiance o.l.v. Jan Koehoorn en Jan Raas, orgel
"I won't let you down" – PhD
"Here comes the Sun" - The Beatles
'Dichter bij het orgel', gedichten van brugklasleerlingen van het Stedelijk Dalton
College, omlijst met orgel improvisaties door Jan Raas
Jelle Dekker: In de Grote Kerk van Alkmaar
Desiree Baaleman: Dromende orgel
'Moving the orchestra' - Regionaal Jeugdorkest Artiance o.l.v. Otto de Jong
Toetsie Lugtigheid en Zoë Veldt, dans
Tango voor Mineke - Jan Raas, orgel
Dans: Ralph en Marjolijn (De Tangostudio, Alkmaar)
*Is het orgel met zijn onveranderlijke winddruk wel zo geschikt voor een genre
dat met Astor Piazzolla's flexibele bandoneon de concertzalen heeft veroverd?
'Tango voor Mineke' probeert vanavond die vraag te beantwoorden. Maar hoe
dan ook staat de tango op gespannen voet met het orgel als kerkelijk
instrument. Sinds zijn komst naar Europa in de vorige eeuw is deze dans
menigmaal door de kerkelijke autoriteiten verketterd.*
'Dichter bij het orgel', gedichten van brugklasleerlingen van het Stedelijk Dalton
College, omlijst met orgel improvisaties door Jan Raas
Ivar Ottenbros: De klanken van het grote orgel
Leigh Burrell: Het orgel in talen
Chrissy van Unen (17 jaar), dwarsfluit en Kees van Unen, grote orgel
Sonate in F voor dwarsfluit en orgel (op.1 nr.11) - Georg Friedrich Händel
(1685-1759)
Delen: Grave-Allegro
Pianoleerlingen van Wim Vlaar bespelen het grote orgel
Lennart van der Velde (15 jaar):
Allegro uit de Sonate in G (KV 283) – Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
Hylke Salverda (18 jaar):
Sinfonia no.6 in E (BWV 792) – Johann Sebastian Bach (1685-1750)
'Dichter bij het orgel', gedichten van brugklasleerlingen van het Stedelijk Dalton
College, omlijst met orgel improvisaties door Jan Raas
Charlotte Breed: Loflied

Vrijdag 29 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

19.00 Finale van het Orgelconcours, toegang € 7,- / € 5,-*

De laatste drie kandidaten spelen op het **Van Hagerbeer/Schnitger-orgel**:

D. Buxtehude	Te Deum Laudamus (218)
D. Buxtehude	Ciacona in c and e (159, 160) and Passacaglia (161) een van deze werken zal door de jury gekozen worden
D. Buxtehude	Lijst met eigen keuze van 5 Choral Preludes waarvan de jury er 2 zal kiezen
A.Werckmeister	Canzona in a

Zaterdag 30 juni 2007

Alkmaar – Grote St. Laurenskerk

20.00 Concert door deelnemers aan de Academie, toegang gratis

Van Covelens-orgel

Girolamo Frescobaldi	
Toccata II (II Libro Toccate)	Massimo Borassi
2. Jan Pieterszoon Sweelinck	
Echofantasia in a-klein	Susan Kendrick

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel

3. Johann Sebastian Bach	
Praeludium in a-moll BWV 543	Hanné Becker
4. Dietrich Buxtehude	
Nun komm der Heiden Heiland BuxWV 211	Marco Dell'Oro

Van Covelens-orgel

5. Girolamo Frescobaldi	
Fiori Musicali 1635:	
Toccata per le levatione (Messa Delli Apostoli)	Julian Perkins

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel

6. Dietrich Buxtehude	
Praeludium in a-moll BuxWV 153	Attila Vadász

Van Covelens-orgel

7. Dietrich Buxtehude	
Canzona in C (BuxWV 166)	Junko Sakakibara

Van Hagerbeer/Schnitger-orgel

8. Dietrich Buxtehude	
Praeludium in fis-moll	Sarah Kim
9. Dietrich Buxtehude	
Puer Natus in Bethlehem BuxWV 217	David Morgan
10. J.S. Bach	
Praeludium und Fuge in C BWV566	Manuel Tomadin